

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра суспільних наук
Навчальний рік 2022/2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Історія і культура України»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 223 «Медсестринство»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Сестринська справа»
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
суспільних наук

Протокол від
“29” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

Робак І.Ю.

(підпис)
прізвище)

(ініціали,

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

Голова

(підпис)

Вовк О. Ю.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук,
ov.chernukha@knu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,
ov.trotsenko@knu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)

Історія України, культурологія.

Контактний телефон (057)707-73-37

Локація:

пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет,
Головний корпус, 3 поверх, кафедра суспільних наук

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Історія і культура України» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та проєкту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 223 «Медсестринство».

Опис освітнього компоненту (анотація). Інтегрований курс «Історія і культура України» складається з двох компонентів – історичного і культурного. Перший – історичний, вивчає розвиток людського суспільства від появи першої людини на теренах сучасної України до наших днів на основі історичних джерел. Другий – культурний, вивчає культуру України в усьому її розмаїтті.

Предметом вивчення освітнього компоненту є соціально-економічний, політичний і культурний розвиток як тих земель, що складають територію сучасної держави «Україна», так й українців на інших землях їхнього розселення в світі.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення освітнього компоненту пов'язане із засвоєнням освітніх компонентів, які викладаються: «Історія і культура України», та курсів за вибором «Політологія» та «Історія сучасного світу», «Основи економічних теорій» та ін.

Пререквізити. Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння предметів шкільного курсу історії України, які дають базові уявлення про освіту. У випадку іноземних здобувачів вищої освіти попередньої підготовки не вимагається, проблема вирішується за рахунок різнорівневого навчання.

Постреквізити. «Історія і культура України» предметно інтегрується з вибірконими освітніми компонентами: «Історія України у глобальному вимірі», «Культурологія», та курсів за вибором «Політологія» та «Історія сучасного світу», «Основи економічних теорій».

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Головною метою вивчення інтегрованого курсу «Історія і культура України» є формування національної свідомості, глибокого розуміння багатовікової історії України, культурних особливостей українського народу, вписаних у європейський і світовий контекст, виховання особистості майбутнього лікаря – активного громадянина і будівника демократичного суспільства, відданого своєму народові.

1.2. Основні завдання вивчення освітнього компоненту «Історія і культура України»:

- з'ясувати, що являють собою історія і культура України, як і навіщо вони вивчаються в медичному виші;
- проаналізувати загальний хід історичного процесу в Україні по його основних етапах (добах) у глобальному вимірі; закономірності, наслідки та значення історико-культурних явищ і процесів в Україні;
- реконструювати соціально-економічний і політичний устрій України в різні періоди її розвитку;
- дати оцінку взаємовідносинам влади та суспільства України на всіх етапах її історії;

- познайомити здобувачів вищої освіти із персоналіями найвидатніших українських історичних постатей;
- навчити здобувачів вищої освіти вірно орієнтуватися в історичних мапах українських земель.
- ознайомити с здобувачів вищої освіти із феноменом культури, його значенням в житті людини й суспільства;
- розглянути головні етапи розвитку української культури в контексті європейської цивілізації.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

інтегральна:

Бакалавр медсестринства здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов..

загальні:

ЗК1 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК6 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1 – Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці

ФК2 – Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах

ФК3 – Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками

ФК4 – Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності), конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки

ФК5 – Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холистичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби

ФК6 – Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та зборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень

ФК8 – Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини

ФК9 – Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі

ФК10 – Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі

ФК14 – Здатність організувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах

ФК15 – Здатність організувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час

ФК16 – Здатність організувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

- ПРН 1 – Проводити медсестринське суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані . В умовах закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) та вдома, шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп, їхніми родичами чи близькими з оточення хворою дитиною та її батьками, уміти збирати скарги, анамнез захворювання, анамнез життя, алергологічний анамнез, епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані;
- ПРН 2 – Проводити медсестринську діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. В умовах ЗОЗ, удома, передбачуваних обставин, вміти виявляти дійсні проблеми пацієнта, оцінювати їхню першочерговість та встановлювати медсестринський діагноз;
- ПРН 3 – Планувати медсестринські втручання. В умовах ЗОЗ, удома та за непередбачуваних обставин, вміти скласти план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку;
- ПРН 4 – Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю. В умовах ЗОЗ відповідно до посадових обов'язків, з метою

дотримання санітарнопротиепідемічного режиму, вміти: - проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом; - контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах;

- ПРН 5 – Здійснювати медсестринське адміністрування. В умовах 303, з метою здійснення організаційних та управлінських компетентностей, вміти: - приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва; - забезпечувати виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я; - освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб; - знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю, тощо;

- ПРН 6 – Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату, вміти: - спілкуватися з пацієнтом та членами його сім'ї або наближеного оточення, медичним персоналом; - вирішувати етичні та деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом та членами його родини; розглядати та аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого та технічного персоналу;

- ПРН 7 – Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду. В умовах 303, удома та в громаді, користуючись чинними наказами МОЗ України, з метою формування, збереження та поліпшення стану здоров'я дорослого та дитячого населення, вміти: - вести облік диспансерних груп населення; - робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації; - проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп; - вести облік груп здоров'я; - розраховувати та оцінювати окремі показники та показники комплексної дії мікроклімату на організм людини; - визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання для кожного етапу; - складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від і профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми; - проводити перепис дитячого населення;

- ПРН 8 – Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно протиепідемічного режиму;

- ПРН 11 – Координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта;

- ПРН 13 – Виписувати, зберігати та застосувати фармакологічні засоби;

- ПРН 14 – Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження;

- ПРН 15 – Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану;

- ПРН 16 – Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних медсестринських функцій;
- ПРН 17 – Планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб;
- ПРН 18 – Організувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань;
- ПРН 19 – Проводити медико-гігієнічну пропаганду;
- ПРН 20 – Належно вести відповідну медичну документацію.

1.3.3. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills)**: навички комунікації, лідерство, відповідальність, вміння працювати в критичних умовах, залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання (відсутня)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров`я»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Курс:	
		1-й	-
		Семестр	
		Лекції	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи здобувача – 50	Освітньо-кваліфікаційний рівень: I бакалаврський рівень ОПП «Сестринська справа»	20 год.	-
		Практичні, семінарські	
		-	20 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
-			
Вид контролю: поточний, залік			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія та культура України	2	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2	Тема 2. Княжа доба (IX–40-і рр. XIV ст.)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
3	Тема 3. Українські землі за литовсько-польської доби (середина XIV–кінець XVII ст.)	1	Оглядова, проблемна, бінарна
4.	Тема 4. Національно-визвольна війна українського народу та Руїна (др. пол. XVII ст.)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
5.	Тема 5. Україна за модерної доби (XVIII–початок XX ст.)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
6.	Тема 6. Українська культура модерної доби (XVIII–XIX ст.)	1	Оглядова, проблемна, бінарна
7.	Тема 7. Українська революція 1917–1921 рр.	2	Оглядова, проблемна, бінарна
8.	Тема 8. Українські землі в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
9.	Тема 9. Українська культура міжвоєнного періоду	1	Оглядова, проблемна, бінарна
10.	Тема 10. Україна в роки Другої світової війни	2	Оглядова, проблемна, бінарна
11.	Тема 11. Україна в повоєнні радянські часи та за доби незалежності (1939 р.– дотепер)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
12.	Тема 12. Українська культура др. пол.. XX ст. Сучасна українська культура	1	Оглядова, проблемна, бінарна, завершальна
Всього годин		20	

2.2.2 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Тема 1. Стародавня історія та культура України	2	проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
2	Тема 2. Княжа доба (IX ст. – 40-ті роки XIV ст.)	3		
3	Тема 3. Українські землі за литовсько-польської доби (середина XIV–кінець XVII ст.)	2		

4	Тема 4. Національно-визвольна війна українського народу та Руїна (др. пол. XVII ст.)	2	навчання, евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод, метод проектного навчання, організація екскурсій до музеїв та на виставки	
5	Тема 5. Україна за модерної доби (XVIII–початок XX ст.)	2		
6	Тема 6. Українська революція 1917–1921 рр.	2		
7	Тема 7. Українські землі та культура в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	3		
8	Тема 8. Україна в роки Другої світової війни та в повоєнні часи (1939 р.– дотепер)	4		
Всього годин семінарських занять		20		

2.2.3 Практичні заняття не передбачені**2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені****2.2.5. Самостійна робота**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія та культура України	4	проблемне навчання, робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання, презентаційний метод, метод проектного навчання	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE, участь у наукових конференціях
2	Тема 2. Княжа доба (IX–40-і рр. XIV ст.). Культура Київської Русі	4		
3	Тема 3. Українські землі за литовсько-польської доби (середина XIV–кінець XVII ст.)	4		
4	Тема 4. Національно-визвольна війна українського народу та Руїна (др. пол. XVII ст.)	4		
5	Тема 5. Україна за модерної доби (XVIII–початок XX ст.)	4		
6	Тема 6. Українська культура модерної доби (XVIII–XIX ст.)	4		
7	Тема 7. Українська революція 1917–1921 рр.	5		

8	Тема 8. Українські землі в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	4		
9	Тема 9. Українська культура міжвоєнного періоду	4		
10	Тема 10. Україна в роки Другої світової війни	4		
11	Тема 11. Україна в повоєнні радянські часи та за доби незалежності (1939 р.–дотепер)	5		
12	Тема 12. Українська культура др. пол.. ХХ ст. Сучасна українська культура	4		
Всього годин самостійної роботи здобувача		50		

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проектного навчання (підготовка здобувачем вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, щой використовуються під час викладання освітнього компоненту):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування, написання творчих робіт (есей, рецензії, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті в формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою освітнього компоненту. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі [«Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) (табл. 2).

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Максимальна сума балів за курс складає 200 балів, мінімально прийнятна для отримання заліку – 120 балів.

3.2. Питання до заліку:

1. Обґрунтуйте зростаюче значення вивчення історії та культури України на сучасному етапі.
2. Які основні періоди української історії можна виділити сьогодні? Дайте їхню загальну характеристику, розкрийте особливості.
3. Охарактеризуйте основні теорії походження людини та появу людини на території України.
4. Проаналізуйте еволюцію знарядь праці давніх людей, як чинник розвитку людського суспільства.
5. Визначте основні підходи до проблеми походження та розвитку трипільців на території України.
6. Античні міста-держави на території сучасної України: причини виникнення, розвиток і значення.
7. Охарактеризуйте основні версії походження слов'ян.
8. Етимологія понять «Русь» і «Україна».
9. Чи було Велике князівство Литовське, Руське та Жемантійське державним утворенням українського народу?
10. Дайте оцінку соціально-економічного і культурного розвитку українського суспільства за часів Речі Посполитої (1569–1648 рр.)
11. Охарактеризуйте передумови та початок Національної революції 1648 – 1676 рр.
12. Яким чином відбувався процес державотворення на українських землях в процесі Хмельниччини?
13. «Руїна».
14. Вкажіть особливості національно-визвольної та антикріпосницької боротьби в Україні в середині та другій половині XVIII ст.
15. Вкажіть чинники кризи феодальної системи господарства в *Україні* в першій половині XIX ст.
16. Проаналізуйте причини скасування кріпацтва у Російській імперії та новизну аграрних відносин у підросійській Україні.
17. Охарактеризуйте розвиток промисловості у підросійській Україні в другій половині XIX ст.
18. Охарактеризуйте ідеологію і напрями діяльності українських «громад в 60-70-х рр. XIX ст.
19. З'ясуйте особливості економічного розвитку західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії (Австро-Угорщини).
20. Визначте причини поширення, ідейні засади, соціальну базу і форми діяльності москвофілів, народовців та радикалів.
21. Охарактеризуйте процес утворення політичних партій у Галичині, окресліть їх цілі та ідейні засади. Розкрийте процес партійної диференціації народовців.
22. Охарактеризуйте виникнення і напрями діяльності українських політичних партій в Російській імперії наприкінці XIX - на початку XX ст. Дайте оцінку їх суспільного впливу.

23. Проаналізуйте причини, характер і національні аспекти революції 1905-1907 рр.
24. У чому полягали зміст реформ П. Столипіна; їхні результати в Україні?
25. Визначте особливості національного руху на західноукраїнських землях другої половини XIX ст.
26. З'ясуйте обставини і особливості діяльності українських політичних партій у піддавстрійській Україні та їхні вимоги.
27. Охарактеризуйте здобутки та втрати української культури, освіти, науки на початку XX ст.
28. Плани країн Антанти та Центральних Держав щодо України.
29. Схарактеризуйте діяльність легіону Українських січових стрільців.
30. Ультиматум Раднаркомом Росії Центральній Раді (грудень 1917 р.), причини, зміст і наслідки.
31. Українська Держава П.Скоропадського (1918), причини її падіння.
32. Охарактеризуйте політику уряду Директорії в Україні наприкінці 1918 – поч. 1919 рр.
33. Назвіть причини виникнення селянсько-повстанського руху в Україні в період 1918–1919 рр.
34. Визначте головні фактори знищення УНР і державності України протягом 1917–1921 рр.
35. У чому полягають уроки Української революції 1917–1921 рр.?
36. Західноукраїнська Народна республіка (ЗУНР).
37. Акт злуки УНР і ЗУНР, його історичне значення.
38. Чому С. Петлюра співпрацював з поляками?
39. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.: причини, наслідки для українських земель.
40. НЕП в Україні.
41. Український культурний ренесанс 1920-х рр.
42. Українські землі на політичній мапі Європи в 20-30-ті рр. XX ст.
43. Західноукраїнські землі під владою Польщі в 20-30-ті рр. XX ст.
44. Українські землі під Румунією.
45. Закарпатська Україна в складі Чехословаччини.
46. Голодомор 1932–1933 рр. в УСРР.
47. Яке мало значення возз'єднання українських земель у 1939–1940 рр.?
48. Які плани виношував Гітлер щодо України?
49. Як проходив процес визволення України від нацистсько-фашистських окупантів?
50. Порівняйте процес відбудови промисловості та сільського господарства в Україні із європейським варіантом відбудови світової війни.

51. Визначте причини, масштаби та наслідки голоду 1946–1947 рр., порівняйте його з Голодомором 1932–1933 рр.
52. Духовне життя в Україні в період хрущовської «відлиги»: основні тенденції та характерні риси.
53. Охарактеризуйте суспільно-політичний розвиток УРСР наприкінці 80-х років ХХ століття.
54. Розкрийте процес формування в Україні політичних партій за часів незалежності.
55. Прийняття «Декларації про державний суверенітет України»: передумови, зміст, наслідки.
56. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для України.
57. Демократизація суспільства після проголошення незалежності. Багатопартійність в Україні та її вплив на політичне життя.
58. Проголошення незалежності України. Охарактеризувати суспільно-політичне становище України в перші роки незалежності.
59. Охарактеризуйте стан освіти та науки України доби незалежності.
60. Порівняйте Помаранчеву Революцію та Революцію Гідності.
61. Шлях України до євроінтеграції.
62. Сучасна російська агресія проти України: причини та перебіг.

3.3. Контрольні питання до семінарських занять

Тема 1.

1. Предмет курсу «Історія та культура України». Історичні джерела та історіографія.
2. Історія первісного суспільства в українських землях.
3. Племена і народи, що населяли територію України в давнину (кіммерійці, скіфи, сармати, греки, готи, гуни, давні слов'яни).

Тема 2.

1. Виникнення та основні етапи розвитку Київської Русі. Перші князі.
2. Соціально-економічний і політичний устрій давньоруської держави.
3. Злет і падіння Галицько-Волинської держави. Монгольська навала.
4. Культура княжої доби.

Тема 3.

1. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель в XIV – першій половині XVII ст.

2. Феномен українського козацтва від виникнення до 30-х рр. XVII ст. Запорозька Січ.
3. Особливості розвитку української культури під владою Литви та Польщі.

Тема 4.

1. Причини, рушійні сили, хронологічні межі Хмельниччини.
2. Створення, внутрішня та зовнішня політика козацької держави.
3. Переяславська Рада та «Березневі статті» – сутність, значення та оцінки.
4. Причини та події Громадянської війни. Гадяцька угода.
5. Боротьба гетьмана П. Дорошенка за воз'єднання українських земель.
6. Міжнародне становище України наприкінці XVII ст.

Тема 5.

1. Політика Івана Мазепи. Наступ російського царизму на автономію України.
2. Правобережна Україна у XVIII ст. Гайдамацький рух.
3. Соціально-економічний і політичний розвиток Наддніпрянщини у складі Російської імперії у XIX – на початку XX ст.
4. Соціально-економічний і політичний розвиток західноукраїнських земель у складі імперії Габсбургів.
5. Культура модерної доби.

Тема 6.

1. Причини революції 1917 р. та її особливості в Україні.
2. Українська Центральна Рада. Перша війна з більшовицькою Росією.
3. Українська соціалістична радянська республіка.
4. Українська держава П. Скоропадського.
5. Директорія УНР, її політика та боротьба з зовнішніми ворогами.
6. Причини поразки національних урядів і наслідки революції.

Тема 7.

1. Міжнародне становище, політична та економічна системи УСРР на поч. 20-х рр.
2. Завдання, зміст та результати політики українізації.
3. Індустріалізація та колективізація в Україні. Голодомор 1932–1933 рр. «Великий терор».
4. Становище західноукраїнських земель під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини.

Тема 8.

1. Періодизація та політичні підсумки Другої світової війни для України.
2. Повоєнна еволюція політичної системи СРСР та назрівання системної кризи радянської економіки.
3. Реформування політичного ладу та економічної системи в незалежній Україні.
4. Характеристика української культури др. пол. XX – поч. XXI ст.: етапи, нові явища, світовий контекст.

3.4. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується з викладачем. Відповідно до [«Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) здобувач вищої освіти може підвищити оцінку шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

3.5. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмету, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги здобувача вищої освіти мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю і вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливості і неупередженості;
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, сталі, засмічувати приміщення і території);
- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити процедурі об'єктивного оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання освітнього компоненту

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачів вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі буде повідомлено на сторінці кафедри офіційного сайту ХНМУ і в кафедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, що їх прищеплює університет, є розуміння здобувачем недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування в здобувачів вищої освіти, навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільно значущих цінностей. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницький пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Історія України : підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2016. 644 с.
2. Історія української культури : нац. підручник / В. А. Качкан, О. Б. Величко, Н. М. Божко та ін. ; за ред. В. А. Качкана. К. : ВСВ «Медицина», 2014. 368 с.
3. Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. К. : Портал, 2021. 432 с.
4. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016. 496 с.
5. Kubicek P. The History of Ukraine. Westport; London, 2008. 221 p.
6. Subtelny O. Ukraine : a History. Toronto; Buffalo; London, 2009. 887 p.
7. Plohy S. The Gates of Europe. New York, 2015. 352 p.

Допоміжна

1. Історія культури в термінах і назвах : словник-довідник / Ж. О. Безвершук. К. : Вища школа, 2003. – 399 с.
2. Історія української культури / О. Павлова, Ф. Мельничук, В. Панталієнко, А. Сироватський, Т. Мисюра. К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
3. Історія української та зарубіжної культури : Навч. посіб. / Б. І. Білик, Ю. А. Горбань, Я. С. Калакура та ін. ; за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. К. : Вища школа, 2004. – 364 с.
4. Левітас Ф. Л. Друга світова війна: український вимір. К. : Наш час, 2011. – 270 с.
5. Лоза Ю. Історичний атлас України. Київ : Мапа, 2015. – 320 с.
6. Снайдер Тімоті. Українська історія, російська політика, європейське

майбутнє / пер. У. Олексій Панич, Роксоляна Свято) Київ: Дух і літера, 2014.

7. Яковенко Н. М. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. – 376 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. **Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:**

Українською мовою: <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5191>